

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

21 de Forma substitutionis pupillaris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

hoc studium, in quo non emendatores peccant nominatim. Hoc est nihilominus obseruandum, si aliquid in veterib. legibus vel constitutionibus, quas antiqui in suis libris posuerunt, non recte scriptum inueniatis, (vos scilicet, quibus legum conditio & emendatio commissa est) & hoc reformetis, & ordini moderato tradatis, ut hoc videatur esse optimum & quasi ab initio scriptum, quod a vobis electum, & ibi positum fuerit. Et nemo ex comparatione veteris voluminis, quasi vitiosam scripturam arguere audeat, &c. Sed & ad rem propius, neq; illa explicatio §. prius, de exheredatione placuit: quia extra textum, & diuinatoria est. Nec verbum in §. prius, de exheredatione: & proinde pro omisso consulto habendum est. l. si vero, §. de viro sol. mar. Imo ratio appositae in textu, cur ordinem scripturae in hac substitutione inspicere oportet, nempe, quod patris & filii vnam sit testamentum, locum habet & in instituto & in exheredato filio: quia & exheredato substituitur filio, §. igitur, & §. liberis, de pupill. P. l. patris & filii, de vulg. P.

¶ Et in summa sic tres interpretationes glossae & interpreti §. prius, ex fine eiusdem §. reprobantur, in illis verbis: *ut non ordo scripturae, sed ordo successionis spectetur.* Igitur alia explicatio & quarta §. prius fit. Primam partem intelligi, si testamentum patris & filii fiat ex interuallo, & separatim, quod fieri potest. l. si quis enim, 16. §. si de vulg. P. tunc enim expedit primum sibi instituire heredem patrem, & postea filio: non eodem. Et ita §. prius, aperte docet: *Ceterum, si ante filio, deinde sibi testamentum faciat, non valere.* Secunda autem pars intelligitur, quando in continenti & vno contextu sibi & filio pater testatur: tunc enim nihil interest, quo ordine heres filio vel patri instituitur, dummodo vterque eodem contextu scribatur. Haec enim priscorum obseruatio, ut superflua, sublata est in institutione ipsa, quae caput est testamenti, quae fieri debebat ex simplicitate antiquorum, initio, donec responsum & statutum est, nihil interesse quo ordine scriberetur heres, an in prima, an media parte testamenti, an post, an vero ante legata. l. 1. §. l. quo loco, 20. de hered. instit. P. §. ante heredis, de legat. apud Justin. Et in §. prius, quod de ordinatione dictum erat ante, per diuersitatem testamentorum explicatur postea. Alioquin quae in condicenti fiunt, videntur inesse rei, et si ordine turbato scribantur: non si ex interuallo fiant. l. iuris scriptum, §. quoniam, de pact. P. l. continuus actus, de ver. obli. l. heredes palam, de testam. P. Et omnia eodem tempore censentur facta secundum debitum ordinem intellectus, l. pen. de instit. restit. sub cond. fact. C. etiam in testamentis, l. cum in testamento, 37. §. haec verba, de hered. instit. P. Et hoc modo scripturae ordo inspicere non debet in eadem scriptura, quae continet ea, quae sua natura mutuo supponuntur & subordinantur: nec mutatus simpliciter ordo scripturae, raurat causam iuris aut voluntatis. l. cum pater, 79. §. si de iura, de lega. 2. l. nec ordo, 6. de solut. P.

¶ Sic & exhereditatio filii prior in testamento patris scribi potest, et si in ordine scripturae nondum sibi instituerit heredem patrem. l. 1. de here. instit. Et tamen planum est, exheredationem filii institutione praecedente heredis patris pendere. l. filium, §. sed cum exhereditatio, de bonor. poss. con. tab. P. Et puto hanc sententiam veriore esse. ¶ Scio & tamen aliam, quinto loco aliquos comminisci, quod in §. prius, librarum & excusatorum medium esse dicatur, in illis verbis: *Quae sententia Imperatoris nostri rescripto ad Junium Lupum Britannia praesidem comprobata est.* Et putant calceographam imperitum, litteram I, inuersam, hoc modo, J, quod I, & M, significat, pro con. excusam: & ita pro comprobata affirmatiue, legunt improbatam negatiue. Sed istae restitutiones mihi valde displicent, & suspectae ignorantiae sunt, quae immutant mentem in contrariam sententiam: sic enim facile ex arbitrio quilibet posset scripta corrumpere. ¶ Sed & haec omittere, prosequamur institutionis causam, num vbi testamentum patris imperfectum est, quod tamen validum est inter liberos, l. hac consultiissima, §. ex imperfecto, de testa. C. l. si. C. famul. ercis. l. parentibus, C. de inoffi. testa. substitutio pupillaris in eo facta valeat. Cuius resolutio est perdifficilis, propter pugnantem in ea interpretationem sententias. Communis namque dicitur opinio, quam sequuntur Bartolus, in l. 2. num. 3. de vulg. P. Paulus Castrensis, consil. 353. & alii, qui distinguunt, an qui substitutus est in eo imperfecto testamento sit de liberis testatoris, an vero extraneus, ut si sit de liberis, suslineantur tabulae pupillares. Nam quia pater potuit in minus solemnitate testamento filios instituire, potuit & substituere, l. sed si plures, §. quos possunt, de vulg. P. Contra, si extraneus substitutus sit. Quia nec in testamento imperfecto patris, datio tutoris persona extraneae conseruatur. Accurs. in dict. §. ex imperfecto.

Quamquam possit datio idonei alio iure confirmari, l. peto, 71. §. mater, de leg. 2. Quando igitur retinebitur testamentum patris, retinebitur & testamentum filii, vt eius apper. dix. & sequela. ca. 1. de testa. in 6. l. ex pupillaris, de vulg. P. Atriali Aretini est sententia, qui sine aliqua distinctione, substitutionem in minus perfecto testamento patris sustineri scribit, siue substitutus sit de liberis, siue extraneus: quia substitutio pupillaris in fauorem filiorum introducta sit, l. si pupillus, in 1. de acquir. heredit. P. l. ex tribus, cum ibi: no. de inoffi. testam. C. sicut & dispositio §. ex imperfecto. Et proinde eius vilitas, potius quam substituti qualitas inspicenda sit, l. 3. de lega. praesent. l. quia, §. Titio, de cond. & demonstr. cum causa principalis inspicere debeat. l. qui excepit, de cond. in do. Idemque est iudicium eius, qui ministravit & cui ministratum est. l. non alius, §. 1. de iudic. P. Quae tamen sententia Aretini pugnat expresse cum contextu §. ex imperfecto, dum ait, testamentum minus perfectum inter liberos corrumpere, in eo in quo persona extranea adicitur. Tertia porro opinio est Salyceti, in l. si testamento, C. de impube. existimantis §. ex imperfecto, & iura similia, loqui tantum de diuisione facta bonorum a patre, quam & facere potest in testamento etiam imperfecto, & alibi, quia non tractare de substitutione pupillari. Et ideo in casu nostro correcto, sequendas esse communis iuris regulas: vt pupillaris substitutio non valeat, nisi in dispositione patris solemini. Quod enim mutatum non est, cur stare prohibetur: l. sancimus, C. de testam. l. precipimus, in fin. C. de appella. l. 2. C. de testam. iure. Sed & haec sententia reicitur ex verbis d. §. ex imperfecto, qui generaliter loquitur de voluntate paterna in testamento inter liberos appositae: & ideo generaliter sit intelligendus. Socinus autem cum alia distinctione resoluit, vt si extraneus pupillis substituitur, existantibus communibus liberis testatoris. Sententia communis Bartoli & aliorum verior sit, in imperfecto testamento illam substitutionem non recipi contra, si non obstantibus substituantur: nam tunc veram Aretini opinionem. Ceterum, ego subscribo communi.

¶ At & maxima orta est quaestio, num, quia ex causa exheredationis vel praeteritionis rumpitur testamentum patris quod pertinet ad institutiones, auth. ex causa, de libe. praeter. C. rumpatur quoque, quod pertinet ad substitutionem pupillarem. In qua ommissis aliis interpretationibus breuiter dico, subsistere substitutiones pupillares aliis factas quam rumpentibus testamentum, quia, inquit §. siue igitur, verfic. si vero contigerit, vt cum de appella. cognoscit in auth. vnde sumta auth. ex causa: *Rupto eo modo testamento conseruantur tutelarum donationes, fidei commissae, libertates, & alia capitula concessa legibus.* Et quia tutela conseruatur testamentaria, conseruabitur & substitutio: nam vtraque conspirat ad vilitatem pupilli. Et eius etiam sunt sententiae Paulus Castrensis: *ad fin. d. auth. ex causa, Bartolus in l. 1. de vulg. & alii, gl. in d. l. 1. & ibi etiam Bald. Castrensis, Imola, Alex. Socin. Iason. de vulg. Haec affinis est resolutio, qua dicimus, quamuis testamentum rumpatur per bonorum possessionem contra tabulas, nihilominus conseruentur tabulae pupillares. & legata relicta ab eorum substituto praestantur. l. ex duobus, §. vltim. & l. seq. eod. P. Quia rumpitur per bonorum possessionem contra tabulas testamentum, consideramus tantum auctoritatem praetoris, quae non potuit iuris ciuiliis dispositionem omnino imitari, nec potest vere heredem, sed quasi heredem facere. l. 2. de poss. bon. petis. sublata, §. quos autem praetor, de bono. poss. Et ita ex praedictis apparet, substituere volentem pupillariter esse debere idoneum factorem testamenti, & re ipsa sibi & filio restari debere. 2. Exigimus, vt pater sit, & habeat filios, quibus substituitur, in potestate, eoque improberes. l. 2. de vulg. Quae explicabimus Deo fauente mox proprio capite, quibus substitui potest.*

De forma substitutionis pupillaris.

CAP. 21.

- 1 Substitutionis pupillaris formula tractatur, & de expressa, tacita & mixta, num. 2, 3, 4.
- 3 Pupillaris substitutio expressa quando contineat, vel non, tacitum vulgarem.

Substitutio pupillaris formam accipit secundam qualitatem i adiectam, quae est vel expressa, vel tacita, vel mixta ex vtraque, partim tacita, partim expressa. Expressae formula est, quando in euentum acquiratur hereditas, & mortis, aut in euentum mortis duntaxat verbis expressis substitutio fit.

¶ His & vel similib. verbis: *Si filius heres erit, vel in pupillari etate deceaserit, Seius heres esto. l. qui liberis, & l. coheredi, §. fin. & l. pen. de vulg.*

vulga. P. §. 1. de pupil. Similia verba sunt, Si impubes decesserit, si priusquam in suam venerit tutelam decesserit. Sicut heres esto, si ita scriptum §. qui filio, de ho. poss. §. tab. Item, Quisquis mihi heres erit, id est impuberi filio meo heres esto, l. cum filio impuberi, §. et l. qui liberis, §. hac verba, de vulga. Quam expressam esse tenet Guillel. Bened. in c. Raynuitus, ad ver. si absque liberis, in tract. pupi. nu. 4. Atque si duo impuberes heredes filii reliquantur, & ita substituantur. Et qui supremus aut novissimus morietur, Titius heres esto, l. ex duobus, de vulga. l. qui duos, de rebus dub. P. Aut hoc modo, Si uterque impubes decesserit, Titius heres esto, l. pen. C. de impube. l. qui duos impuberos, de vulga. §. Tacita pupillaris habet formulam, sub vulgari expressa qua continetur, ut in l. iam hoc iure, de vulg. in l. quamuis, C. de impub. sicut & pupillaris expressa continet tacitam vulgarem, d. l. iam hoc iure. Nisi testator diuersum senserit, d. l. iam hoc iure, vel nisi pupillaris substituet seorsum facta est interduo a testamento paterno, ut fieri potest, l. si quis eum quem, §. 1. de vulga. Quo casu pupillaris non continet tacitam vulgarem, ut tractat lason, in d. l. iam hoc iure, col. 3. Item 3. si persona substituta esset tantum capax successione bonorum pupilli, & non patris, l. si quis, ut de vulg. P. Et 4. si exheredato substituitur pupillariter, l. qui habebat, eo. Quia tunc testator non censetur voluisse suam hereditatem ad substitutionem venire pupillarem per mediam personam filii, quem exheredauerit. Item 5. nec pupillaris tacita continetur sub vulgari expressa, quando substitutio facta est impuberi & aliis maioribus coheredibus, l. 2. §. l. quamuis, C. de impub. §. d. l. iam hoc iure. Baldus quatuor modis adhuc dicit tacitam pupillarem tradit, quem videtur, si cegas, Bald. in l. precibus, 6. oppos. de impub. C. & Guillelmum Benedictum, in c. Raynuitus, in ver. si absque liberis, in pupil. substiti. num. 91. §. Mixta pupillaris formula, est in reciproca contenta, ut in l. centurio, d. l. iam hoc iure, l. cuius, de vulg. Contendit tamen idem Benedictus, praed. loco, num. 71. non inueniri mixtam pupillarem, partim expressam partim tacitam quoad casus, quia tantum hae substitutio in vnum casum confertur, si filius intra aetatem pupillarem decesserit. Ideo cum vnum tantum casum habeat, nullum casum alium comprehendere potest. Quamuis diuersum sit in vulgari, in qua plures casus sunt, l. de vulga. l. l. cuius, de hered. instit. P.

Quibus substitui possit pupillariter.

C A P. 22.

- 1 Pupillariter quibus substitui potest. Et sequen. num. 2. 3. 4. 9. Et c.
- 2 Arrogatio filii & adoptio quando substitui pupillariter possit. In legitimatio autem, nu. seq.
- 3 Heres capax successione quot temporibus esse debet.
- 4 Spiritus & naturalibus tantum substitui non potest pupillariter.
- 5 Pupillaris substitutio descendibus nepotibus sit in potestate constituitis.
- 6 Pater, cui interdictum bonis sit, non substituit pupillariter.
- 7 Pupillaris extraneo facta inutilis transiit in vulgarem tacitam, non in fideicommissariam.
- 8 Pupillaris substitutio intra minorem aetatem quam in pubertate fit, non ultra nec puberi facta iure fideicommissi valet.
- 9 Directa verba non obligantur communi iure, & quando obligantur in testamentis.
- 10 Pupillaris continet vulgarem tacitam.
- 11 Pubertate maiori spatio quam iuris prorogata, num impuberi substitui possit pupillariter. Et seq.
- 12 Pupillaris substitutio moribus introducta, & moribus emendari potest.
- 13 Pubertas quo iure determinata est.
- 14 Pupillaris substitutio non propter defectum generandi inducitur solum.
- 15 Pupillaris fieri tantum potest filius in potestate constituitis.
- 16 Mater filio pupillariter quare non substituit. Et intra quod tempus pupillaris per matrem facta obligatur. nu. 19.
- 17 Matres non habent in filios patriam potestatem.
- 18 Exemplaris substitutio cur potius matri, quam pupillaris permittitur.
- 19 Sexus masculini & femini in quibus sublati differentia.
- 20 Pupillaris substitutio etiam in Gallia a patribus tantum, non matribus fit.
- 21 Pupillariter non substituitur heretici, Iudei, & ethnici. num. 25. Et 26.
- 22 Pater qui nihil habet substituit pupillo suo potest.

- 27 Exheredatio bona & mala mente quomodo fiat.
- 28 Legitima filii quando fideicommissio onerari nequit.
- 29 Fideicommissum quando, & quomodo imponi potest heredi filii a patre.
- 30 Praeterito filio cur substitui pupillariter non possit. Et num in nepote praeterito instituto filio emancipato idem sit, & num iure nouissimo id correctum, disputatur. Et nu. 31.
- 31 Praeterito matris pro exheredatione, differt a praeteritione paterna filiorum.

Non tamen quemadmodum in vulgari cui libet substitui, ita & in pupillari potest. Sed tantummodo liberis, impuberibus, & in potestate constitutis testatoris. Et in primis necessarium est eos esse naturales & legitimos liberos, seu filios testatoris, l. 2. de vulg. P. §. liberis, de pupil. §. Nec tamen interest cuius sexus sint. Extraneis vero non substituitur pupillariter, §. extraneo, de pupi. §. Si tamen legitimi tantum sunt per arrogationem filii, obseruatur, ne ultra quam pater arrogator dedit filio arrogato impuberi, substitui potest, sed si plures, §. in arrogato, de vulg. l. si arrogator, de adopt. propter cautionem interpretatam, in arrogatione, de restituendis bonis impuberis, proximis, si is in ea aetate moreretur, l. non enim aliter, §. 18. Et l. hac autem, l. si iustitio, 20. de adopt. P. §. cum ante, co. tit. ap. Iustin. Quamuis in adoptatis paulo aliter distinguendum, ut si adoptatus non adoptetur a coniuncta persona, ei non possit villo modo substitui, quia is qui in patris naturalis est potestate, datus in adoptionem extraneo, non transiit in eius adoptantis potestatem, sicut arrogatus sui iuris existens antea: contra, si adoptatus talis sit, ut in eius potestatem adoptatus transeat, l. cum in adoptiuis, C. de adoptio. In legitimatis autem, num substitutio pupillaris admittatur: Alciatus, l. 2. nu. 5. de vul. ubi citat eius sententiam S. Nasarium, & Galianiam, quos ait fuisse l. Consultos, contra Paul. Cast. in d. l. 2. sententiam adiicit, posse quidem legitimo impuberi extraneo substitui: sed si legitimo post mortem patris improbitum approbetur, dixit conualescere substitutionem. Castrensis contra. Et mea sententia melius, quia post mortem patris nulla habita legitimatio, non potuit patre mortuo reuiuiscere. Neque quod nullum est, confirmari potest, c. quia diuersitatem, de concess. prob. c. fin. de confir. vul. vel inuis. Sed nec voluntates vltimae suspendi possunt, sicut viuendum, l. si §. si. com. pradio. P. adueniente namque die, legatum vel dispositum statim valet, vel infirmatur. l. cum filius, §. 8. §. seruus, de lega. 2. l. 2. in fi. de donat. cau. mor. Et capacitas heredum tribus temporibus, testamenti mortis testatoris, & aditionis, exigitur in extraneis, §. in extraneis, de hered. instit. apud Iustin. l. si alienum seruum, 49. §. in extraneis, eod. P. In suo saltem tempus mortis inspiciendum testatoris, §. sui, de hered. qua. Et differ. Quo tempore hic legitimatio nulla inueniatur. Et ita ab initio hac necessario capacitate requisita, & non interueniente, quod ab initio non valuit, actu sequente reparari non potuit, leg. quod sponse, de donat. ante nupt. P. leg. quod ab initio, de regulis iuris P. deficiente persona quae ratum habere possit, testatoris videlicet.

Atque explorati iuris est, naturalibus tantum liberis non posse pupillariter substitui, l. Lucius, §. 5. Et ubi glo. in ver. naturalem, de vulg. Multominus spiritus nostri temporis, qui tale privilegium non habent, quale naturales olim approbati propter receptas concubinas, l. 1. de nat. liber. C. Quia nec certum patrem habent, in cuius dicantur esse potestate, & matrem sequuntur, §. si aduersus de nupt. ap. Iustin. l. vulgo concepti, de sta. homi. P. §. vulgo quassos, de succ. cogn. Neque filii in potestate patris esse possunt, nisi ex legitimis nuptiis procreentur, §. i. de patr. pot. l. Paulus, de sta. homi. P. Ceterum tamen in hac pupillari substitutione, quae liberis naturalibus & legitimis fit, intelligimus liberos esse, non tantum filios primi gradus, sed etiam nepotes, & inferiores, si sublati filii sint in aui potestate, l. liberorum, de verb. sign. §. fin. qui testam. tu. o. dar. poss. Item posthumos, qui, quod pertinet ad eorum commodum, pro natis habentur, l. qui in viro, de sta. homi. & continentur appellatione filiorum, §. si quis testam. tu. o. da. poss. §. Singulare tamen vnum & notabile monet Bartolus, in l. 2. num. 23. de vulg. contra quem plures sentiunt interdictione, conciliat Gu. Bened. in ver. abique liberis, in pupillari, nu. 62. 63. 64. patrem non posse liberis suis pupillariter substitui, si eius utilitas esset, ut ei venienti administratio bonorum filii & suorum interdicta esset, probat l. si §. quibus, de sent. pas. C. l. si cum dose, §. eodem tempore, sol. matri. P. quia necis sibi testamentum facere potest, l. si cui bonis de test. Inferunt quoque ex superioribus, extraneis impuberibus non posse substitui pupillariter: verum si de facto fiat, illa valere poterit iure vulgari, & casus